

Praktische lessen en aanbevelingen uit het project “Decentrale benadering ZZS”

Colofon

Auteurs

Arne Alphenaar, Henk van den Berg en Coosje Koster (TTE Consultants)
Diana van Dorresteijn (VNG)

Vormgeving

Chris Koning (VNG)

Augustus 2022

Inhoudsopgave

Doel en leeswijzer memo	4
1 Kader	5
2 Samenvatting "Decentrale benadering ZZS"	7
3 Conclusies/lessons learned	9
4 Aanbevelingen	11
5 Referenties	12

Doel en leeswijzer memo

Het BOB (Bestuurlijk Omgevingsberaad) heeft in 2019 besloten om het gebruik van ZZS beter in kaart te laten brengen in het kader van het IOV-programma (Impuls Omgevingsveiligheid). IPO en VNG hebben daarop in 2021 het initiatief genomen tot uitvoering van het project Decentrale benadering ZZS, met als doel zicht te krijgen op de bedrijven/activiteiten die een rol spelen bij de decentrale ZZS problematiek. Hiertoe is een unieke en effectieve samenwerking aangegaan met Omgevingsdienst NL, RIVM en VNO/NCW-MKB. De resultaten van het project zijn verwoord in een eindrapport¹ welke is aangeboden aan het Directeuren overleg van het BOB. Daarbij is door VNG en IPO, mede namens ODNL aangegeven dat een vervolg in samenwerking met het ministerie van IenW wenselijk is. Een vervolg waarin gezamenlijk moet worden vastgesteld wat de decentrale overheden moeten en kunnen doen om de ZZS-opgave aan te pakken. En vooral ook welke randvoorwaarden daartoe moeten zijn ingevuld. Om de stuurgroep en haar partners te ondersteunen bij het vormgeven van een dergelijk vervolg is de voorliggende memo 'praktische lessen en aanbevelingen' opgesteld.

In hoofdstuk 1 wordt het (beleidsmatige) kader geschetst waarbinnen het onderzoek heeft plaatsgevonden. In hoofdstuk 2 wordt kort ingegaan op de opzet en uitvoering van het onderzoek. In hoofdstuk 3 worden de conclusies samengevat. In het hoofdstuk aanbevelingen (4) worden tenslotte actiepunten geformuleerd die, vanuit het project Decentrale benadering ZZS gezien, in het vervolgonderzoek aandacht verdienen. Bij de onderbouwing is ook gebruik gemaakt van de ervaringen die zijn opgedaan bij het project 'PFAS aandachtslocaties'².

¹ VNG, IPO, Omgevingsdienst NL, 2021.

² TTE Consultants, 2022. Dit rapport is nog niet openbaar gemaakt

1 Kader

Zeer zorgwekkende stoffen

Naar schatting zijn er op dit moment 350.000 verschillende chemicaliën in omloop. Ieder jaar worden er nieuwe stoffen ontwikkeld en neemt ook het aantal chemische stoffen in het milieu toe. Van al deze stoffen heeft het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) op dit moment ca. 1.600 stoffen als 'Zeer Zorgwekkend' geïdentificeerd. Veel Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) zijn oude bekenden. Voor zware metalen, chloorhoudende oplosmiddelen, BTEX en PAK en asbest is de laatste decennia adequaat beleid ontwikkeld. Wanneer we spreken over "de ZZS problematiek" ligt de focus op de stoffen waar we nog (bijna) niets van weten en op het 'omgaan met onzekerheden'. Het beleid rond ZZS heeft uiteraard betrekking op alle schadelijke stoffen.

Internationale context

Diverse internationale verdragen kennen regels gericht op het terugdringen van de risico's van chemische stoffen voor mens en milieu. De belangrijkste zijn: het [OSPAR verdrag](#)³, de [POP verordening](#)⁴, de [Kaderrichtlijn Water \(dochterrichtlijn prioritaire stoffen\)](#) en de [REACH verordening](#)⁵ (registratie, evaluatie en autorisatie van chemische stoffen). Al deze verdragen hanteren verschillende lijsten van stoffen waarvan het gebruik moet worden verminderd. Artikel 57 van de REACH verordening beschrijft de criteria om een stof als ZZS te benoemen: kankerverwekkend, mutageen, giftig voor voortplanting, Persistent, Bioaccumulerend en Giftig (PBT) of soortgelijke zorg (hormoonverstorend etc.). In 2020 heeft de Europese Commissie de ambitie van de EU om tot nulverontreiniging te komen vastgelegd in de strategie voor duurzame chemische stoffen.

In Nederland zorgt het RIVM ervoor dat de stoffen van deze lijsten gebundeld worden tot de zogenaamde ZZS-lijst. Deze lijst wordt ook periodiek gepubliceerd via: [ZZS-lijst | Risico's van stoffen](#). De lijst met potentieel Zeer Zorgwekkende Stoffen (pZZS)⁶ bevat aanvullend ongeveer 300 stoffen en stofgroepen.

Nederlands beleid

In lijn met de Europese regelgeving is het Nederlandse overheidsbeleid er op gericht deze stoffen zoveel mogelijk uit de [leefomgeving te weren](#). De beleidsaanpak kent analoog aan de Europese [The EU's zero pollution ambition: Moving towards a non-toxic environment](#), drie pijlers:

1. In beeld brengen van stoffen die gekarakteriseerd kunnen worden als ZZS.
2. In beeld brengen van emissies en bronnen van ZZS en deze informatie ontsluiten ten behoeve van vergunningsverleners en bevoegde gezagen.
3. Minimaliseren van emissies van ZZS naar lucht en water – bronaanpak via regulering van restemissies.

Het beleid is primair gericht op het terugdringen van de (omvangrijke) ZZS-emissies naar het milieu. Instrumenten hierbij zijn de minimalisatieverplichting (artikel 2.4 lid 2 van het Activiteitenbesluit) en de daaraan gekoppelde 5-jaarlijkse informatieplicht. De minimalisatieverplichting is een continu streven naar vermindering van de emissie.

- 3 De OSPAR Prioritaire stoffen van de Oslo-Parijs Conventie Conventie heeft de bescherming ten doel van het mariene milieu van de Noord-Oost Atlantische Oceaan (inclusief de Noordzee).
- 4 Het Verdrag van Stockholm heeft als doel bescherming van mens en milieu door het beperken van productie en gebruik van persistente organische verontreinigende stoffen (POP's Persistente organische verontreinigende stoffen).
- 5 REACH is een Europese verordening over de productie van en handel in chemische stoffen. Het beschrijft waar bedrijven en overheden zich aan moeten houden. REACH staat voor: Registratie, Evaluatie, Autorisatie en restrictie van Chemische stoffen. Deze verordening geldt voor alle landen van de Europese Unie.
- 6 pZZS zijn stoffen die mogelijk voldoen aan de ZZS-criteria, maar nog niet als ZZS zijn geïdentificeerd omdat de evaluatie van de beschikbare gegevens nog moet plaatsvinden.

Decentrale benadering ZZS

De samenleving en de overheid raken zich steeds meer bewust van de nadelige effecten van het gebruik van ZZS in onze leefomgeving. Om deze reden heeft het Bestuurlijk Omgevings Beraad (BOB) in 2019 besloten om het gebruik van ZZS beter in kaart te laten brengen in het kader van het verlengd programma [Impuls Omgevingsveiligheid 2019-2020](#). Het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) hebben daarop het initiatief genomen tot uitvoering van het project "[Decentrale benadering ZZS, identificeren en beperken risico's in de uitvoeringspraktijk](#)". De directe aanleiding van dit onderzoek was de ervaring met de PFAS problematiek. In het verlengde daarvan rees bij de decentrale overheden het vermoeden dat een groot aantal kleine, lokale ZZS emissies buiten het zicht van de overheid een significantie bijdrage zouden kunnen leveren aan de ZZS-belasting van de leefomgeving. Dit project is afgerond in 2021, een samenvatting van dit project volgt in hoofdstuk 2.

2 Samenvatting “Decentrale benadering ZZS”

Doel, opzet en uitvoering

Met als doel inzicht te verschaffen in de decentrale ZZS-situatie hebben het IPO, de VNG, Omgevingsdienst NL, het Verbond van Nederlandse Ondernemingen - Nederlands Christelijk Werkgeversverbond (VNO-NCW) en het RIVM de ZZS-situatie/problematiek op decentraal niveau onderzocht. Inzicht in het op decentraal niveau met ZZS belasten van de leefomgeving is essentieel bij het nader uitwerken van een zo effectief en efficiënt mogelijke decentrale aanpak van de ZZS problematiek.

Binnen het project zijn vier deelprojecten uitgevoerd, elk met een specifieke invalshoek:

- De Omgevingsdienst Achterhoek (ODA) heeft onderzocht in hoeverre het mogelijk is om inzicht te krijgen in de ZZS-belasting van het milieu op decentraal niveau. Hiertoe is een gerichte uitvraag⁷ uitgevoerd naar het gebruik van ZZS bij bedrijven waar de gemeente het bevoegd gezag is.
- Het IPO heeft het gebruik en de milieubelasting van ZZS bij bedrijven waar de provincie het bevoegd gezag is onderzocht. Daarbij is specifiek aandacht besteed aan de afvalverwerkende bedrijven. Hiertoe is de respons op de in 2018 gestarte uitvraag naar het gebruik van ZZS bij bedrijven waar de provincie het bevoegd gezag is geëvalueerd, met waardevolle lessen voor de toekomst.
- In het verlengde van bovenstaande studies is een kwalitatief onderzoek naar de samenhang van beleid en uitvoering en de samenwerking tussen partijen uitgevoerd.
- Het RIVM en Omgevingsdienst NL hebben gezamenlijk een basiscursus ZZS voor vergunningverleners, toezichthouders en handhavers opgesteld en middels een pilot getest.

De output van het project bestaat enerzijds uit getallen die inzicht bieden in de decentrale ZZS situatie: aantallen ZZS, percentages van bedrijven, doorlooptijden van onderzoeken et cetera. Daarnaast gaat het om diverse kwalitatieve bevindingen: praktijkervaringen en onderbouwde opvattingen van de betrokken partijen. Getallen en observaties versterken elkaar: gecombineerd ontstaat een beeld van de kennis en kennisleemten rondom de ZZS-situatie bij decentrale overheden. Een beeld dat leidt tot een aantal aanbevelingen voor hoe de decentrale en centrale overheden gezamenlijk, als één overheid, de ZZS-problematiek zo effectief en efficiënt mogelijk kunnen benaderen (zie hoofdstuk 4).

Resultaten Uitvraag van Omgevingsdienst Achterhoek

Door de ODA is voor het eerst in Nederland een gerichte uitvraag uitgevoerd naar het gebruik van (en de emissie door) ZZS bij vergunnings- en/of meldingsplichtige bedrijven. Zowel bij de opzet van de uitvraag (het toegankelijk formuleren van de vragen) als bij de uitvoering (de manier waarop bedrijven op de vragen antwoorden) werd geconstateerd dat bedrijven vaak een zeer beperkte kennis hebben van ZZS. Deels komt dit doordat de problematiek zich nog grotendeels buiten hun gezichtsveld afspeelt. Belangrijk is echter ook de constatering dat de gevraagde informatie met betrekking tot het gebruik en eventuele emissies van ZZS vaak niet geleverd kan worden omdat de relevante informatie op de gebruikte apparatuur en producten ontbreekt. Mede hierdoor is het lastig / tijdrovend en voor omgevingsdiensten kostbaar om goed zicht te krijgen op de lokale ZZS-situatie. De vruchtbare samenwerking met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven (in deze studie concreet VNO-NCW-MKB) wordt beschouwd als een belangrijke succesfactor bij de uitvraag. De studie door de ODA heeft aannemelijk gemaakt dat kleine en middelgrote bedrijven een rol spelen bij de verspreiding van ZZS in het milieu.

⁷ Met “Uitvraag” wordt in dit kader het proces bedoeld waarmee middels een gerichte schriftelijke enquête richting bedrijven relevante informatie met betrekking tot (het gebruik en de emissie van) ZZS wordt gevraagd.

Resultaten Evaluatie van de provinciale uitvragen

De provincies concluderen aan de hand van de uitgevoerde uitvraag dat de meeste bedrijven die onder bevoegd gezag van de provincie vallen een goed beeld hebben van de ZZS-problematiek en invulling kunnen geven aan de vermijdings- en reductieprogramma's die de kern vormen van het rijksbeleid rond ZZS. Een belangrijke uitzondering vormen de afvalverwerkende bedrijven. Uit onderzoek naar de aanwezigheid van ZZS in verwerkingsprocessen blijkt dat de afvalbedrijven geen zicht (kunnen) hebben in de aanwezigheid van ZZS in de afvalstromen. Die informatie wordt hen niet aangeleverd door de 'ontdoeners' (partijen die afval leveren aan de afvalverwerkers). De consequentie is dat er geen zicht is op de ZZS-emissie die vrijkomt bij het verwerkingsproces, maar ook niet op de ZZS die na de verwerking van afval⁸ tot herbruikbaar product weer terug gebracht wordt in de economie.

Resultaten Knelpunten in de uitvoeringspraktijk

Uit diverse interviews en (brainstorm)sessies naar de samenhang tussen beleid en uitvoering en de samenwerking blijkt dat de kennis en de 'awareness' over ZZS bij gemeenten (beleidsmakers), omgevingsdiensten (VTH taken) en bedrijven onvoldoende is om de ZZS-problematiek effectief aan te pakken. Dit komt deels voort uit onbekendheid (men weet eenvoudigweg niet of men te maken heeft met ZZS). Belangrijk is ook dat 'ZZS' voor de uitvoeringspraktijk een erg abstract begrip is. Pas als een stof als zodanig als probleem wordt benoemd, wordt de problematiek herkenbaar en tastbaar / meetbaar. Kenmerkend is dat in de praktijk vrijwel alle discussies rond ZZS worden geïllustreerd met ervaringen rondom PFAS. Het gaat dan niet zozeer om de aanpak van ZZS, maar 'wat te doen met "een volgende PFAS"'.

Resultaten Onderwijsprogramma VTH-taken ZZS

Vanuit de behoefte aan kennis over ZZS in de uitvoering hebben het RIVM en de Omgevingsdienst NL binnen het vierde deelproject een 'startpakket' voor een onderwijsprogramma ZZS ontwikkeld en getoetst. Het startpakket is gericht op medewerkers van omgevingsdiensten en is gefocust op de informatie die nodig is voor de uitvoering van de gemeentelijke VTH-taken. We zien het startpakket als een belangrijke opstap naar een uitgebreider en meer compleet onderwijsprogramma, zowel voor beleidsmakers, vergunningverleners, toezichthouders als handhavers.

⁸ De minimalisatie en informatieplicht geldt wettelijke gezien niet op afvalstromen, maar wel op eventuele emissies die uit die afvalstromen voortkomen.

3 Conclusies/lessons learned

De uitdagingen binnen de ZZS-problematiek kunnen ruwweg in 4 categorieën worden ingedeeld: technisch/inhoudelijk, beleidsmatig, bestuurlijk en organisatorisch. In dit hoofdstuk zijn de lessons learned uit de vier deelprojecten aan de hand van deze indeling gegroepeerd. De uitkomsten liggen voor een groot deel in lijn, en kunnen deels nader verklaard worden vanuit een deel van de conclusies uit het onderzoek PFAS Aandachtslocaties⁹ dat voorjaar 2022 is afgerond.

Technisch/inhoudelijk (binnen ZZS decentraal focus op verspreiding ZZS)

Het (landelijke) beleid dat zich nu vooral richt op het beperken van de uitstoot door de zware industrie behoeft aanvulling richting het gebruik en de risico's van ZZS op decentraal niveau. In het project is aangetoond dat ook de (middelgrote en kleinere) bedrijven die onder bevoegd gezag van de gemeenten vallen veelvuldig met ZZS werken. De emissies vanuit deze gebruikers naar het milieu zijn nog onbekend.

Afvalverwerkers (vallend onder bevoegd gezag van provincies) verwerken ZZS-houdend afval. Omdat de 'ontdoeners' niet aangeven welke stoffen in de aangeleverde materialen aanwezig zijn, is onduidelijk wat de ZZS-emissies vanuit de afvalverwerkers naar het milieu zijn. Ook is onduidelijk hoe ZZS via de afvalverwerking / valorisatie in de (circulaire) economie wordt teruggebracht.

In het project ZZS decentraal is aannemelijk gemaakt dat het gebruik en de verwerking van ZZS op decentraal niveau resulteert in een significante, diffuse belasting van het milieu.

Beleidsmatig

Voor veel betrokkenen blijkt de relatie tussen gebruik, emissie, normen en risico's voor de belasting van de leefomgeving onduidelijk. Om bewustzijn en draagvlak voor maatregelen te creëren, is het van belang het beleid rond ZZS bij de verschillende overheden op één lijn te brengen en het aanwezigheid van ZZS in bodem, water, lucht en afval in één samenhangende, realistische benadering te integreren. Provincies en omgevingsdiensten hebben daarbij behoefte aan een hanteerbaar beoordelingskader waarmee ze de vermijdings- en reductieprogramma's om het rijksbeleid (het weren van ZZS uit de leefomgeving) rond de afvalverwerkende bedrijven uit kunnen voeren. Overheden en bedrijven geven aan dat er specifiek aandacht besteed moet worden aan een handelingsperspectief voor de pZZS. Deze groep is immers niet statisch, stoffen in deze groep kunnen doorstromen naar de ZZS lijst, maar dat hoeft niet.

Organisatorisch (binnen ZZS decentraal focus op kennis en informatie)

De ZZS-problematiek is voor veel betrokkenen relatief onbekend. Wanneer er (binnen de verschillende deelprojecten en vanuit verschillende invalshoeken) over gesproken wordt, blijkt dat er een duidelijke behoefte is aan kennis en goede informatie over ZZS. Het gaat daarbij om vrijwel alle aspecten van ZZS in de keten: kennis over het gebruik van ZZS in de productieketen, over de verspreiding ervan in de leefomgeving, over wet- en regelgeving (emissienormen, de meldingsplichten, passende VTH-aanpak) en kennis over de eigenschappen van de stoffen zelf.

Vanuit de uitvragen wordt betrouwbare (half)productinformatie essentieel bij het beoordelen en zo nodig aanpassen en vormgeven van de productieprocessen en eventuele emissiereductie.

Geconstateerd wordt dat het gebrek aan de juiste productinformatie en kennis (bij bedrijven, omgevingsdiensten en adviseurs) een effectieve uitvoering van het ZZS-beleid belemmert.

Wat betreft het proces van de uitvraag zelf wordt geconstateerd dat het verkrijgen van een goed beeld van de ZZS-situatie veel tijd, kennis en kunde vergt. Een praktijkgerichte kennisinfrastructuur voor ZZS wordt gezien als de randvoorwaarde voor iedere effectieve aanpak.

⁹ TTE, 2022. Dit rapport is nog niet openbaar gemaakt.

Bestuurlijk (binnen ZZS decentraal focus op samenwerking)

Misschien wel de belangrijkste les uit het project Decentrale benadering ZZS is de potentie van het “werken als één overheid”. Het project bevestigt dat het vanuit meerdere gelijkwaardige perspectieven benaderen van complexe maatschappelijke vraagstukken noodzakelijk is.

Alle betrokkenen geven aan dat een betere en continue samenwerking tussen overheden, omgevingsdiensten en bedrijven cruciaal is om de opgaven rond ZZS effectief aan te pakken. Beleid, opgaven en uitvoering moeten (beter) op elkaar afgestemd worden. De vruchtbare samenwerking met vertegenwoordigers van het bedrijfsleven (in deze studie concreet VNO-NCW-MKB) wordt beschouwd als een belangrijke succesfactor bij de uitvraag. Een ander belangrijk punt is het capaciteits- en financieringsvraagstuk t.b.v. de uitvoering van de VTH-taken. De ZZS-opgave mag niet stranden op gebrek aan mensen en middelen.

De (beschikbaarheid en de ontwikkeling van) informatie, kennis en kunde bij decentrale overheden, bedrijven en omgevingsdiensten moet worden georganiseerd. Om bedrijven en omgevingsdiensten te kunnen informeren over welke stoffen er in een productieproces worden gebruikt, moet productinformatie rond ZZS in de hele keten van import, productie, (her)gebruik tot afvalverwerking beschikbaar zijn.

De beschikbaarheid van data

In 2021 heeft TTE in opdracht van het Directeuren Overleg bodem (interbestuurlijk orgaan van de koepels en I&W) onderzoek uitgevoerd naar het identificeren van PFAS aandachtslocaties¹⁰. Onderstaande conclusies komen voort uit een deelstudie van dit project dat is uitgevoerd in samenwerking met het RIVM. Hoewel het project zich richtte op het identificeren van locaties met een ernstige bodemverontreiniging met PFAS, verwachten wij dat de bevindingen op ZZS-vraagstukken in algemene zin van toepassing zijn.

De huidige aanpak van bekende verontreiniging (emissiereductie, beheersing, sanering/zuivering) is gebaseerd op ervaringen uit het verleden en beschikbare meetgegevens. Voor PFAS (en het merendeel van de ‘nieuwe’ ZZS) geldt dat er geen historische gegevens beschikbaar zijn: de stoffen werden immers niet meegenomen bij regulier water- en bodemonderzoek. De gangbare databases die worden gebruikt rondom het vaststellen van een verontreinigingssituatie (voor het werkveld bodem bijvoorbeeld het Historisch Bodem Bestand (Hbb) en de Uniforme Bron Indeling (UBI)) zijn daardoor niet bruikbaar voor het identificeren van (bron) locaties van PFAS.

Dat leidt tot het volgende:

- Het is (nog) onvoldoende bekend hoe, waar en wanneer PFAS zijn en worden toegepast waardoor een koppeling met activiteiten en risicosituaties niet volledig mogelijk is.
- Voor het bevoegd gezag is het daarom vaak nog niet mogelijk om op basis van beschikbare gegevens vast te stellen of een (op basis van generieke informatie geïdentificeerde) locatie daadwerkelijk een ‘potentiële bronlocatie PFAS’ is.

Actualisatie

Door het routinematig meenemen van PFAS bij milieukundig bodemonderzoek komt meer informatie rond het vóórkomen van PFAS in de bodem beschikbaar. Door gericht onderzoek naar het gebruik van PFAS neemt de kennis rond het ontstaan van PFAS-verontreiniging toe. De combinatie maakt dat PFAS steeds beter aan bedrijfsprocessen kan worden gekoppeld en dat het zicht op PFAS-aandachtslocaties nauwkeuriger wordt. Toch vergt het tijd voordat de kwaliteit van informatie m.b.t. (het vóórkomen van bodemverontreinigingen met) PFAS vergelijkbaar is met die over ‘reguliere’ verontreinigingen. Het opbouwen van informatie over de thans ‘reguliere’ verontreinigingen heeft bijna 2 decennia geduurd.

Hierbij wordt opgemerkt (door de auteurs van deze memo) dat het alleen al vanuit kostenoverwegingen niet haalbaar is om routinematig onderzoek uit te voeren naar ‘ZZS’. Dat kan pas zodra enkele ZZS (net als PFAS) vanuit het Rijk zijn aangewezen als specifieke aandachts-stof.

¹⁰ TTE, 2022. Dit rapport is nog niet openbaar gemaakt.

4 Aanbevelingen

In het rapport "[Evaluatie ZZS-emissiebeleid 2016-2021](#)" wordt onder andere geconstateerd dat zowel in de regelgeving als in de uitvoeringspraktijk een stevige verbetering noodzakelijk is om als overheid de rol te vervullen die de samenleving van haar verwacht. De belangstelling van inwoners voor de emissie van stoffen en de bezorgdheid daarover neemt toe. Ook zien we dat vanuit de samenleving zelf onderzoek wordt gedaan op het moment dat de overheid daarin andere keuzes maakt. Voorbeelden daarvan zijn het uitvoeren van metingen bij Tata Steel, metingen van luchtkwaliteit in Wijk C in Utrecht en de oproep tot bloedonderzoek in Zeeuws-Vlaanderen.

Om vast te kunnen stellen of duidelijk is wat decentrale overheden moeten of kunnen doen om de ZZS-opgave aan te pakken, of ze hiertoe voldoende uitgerust zijn (hebben ze bijvoorbeeld voldoende kennis/mensen/middelen), welke randvoorwaarden daartoe moeten zijn ingevuld en wie hiervoor aan de lat staat, zijn aanvullende studies en onderzoeken noodzakelijk.

Vanuit de samenwerking binnen het onderzoek Decentrale benadering ZZS doen de partijen de volgende aanbevelingen:

- Rol de uitvraag naar gerichte informatie rondom (het gebruik van) ZZS bij bedrijven uit naar andere regio's. Met de pilot in de Achterhoek is veel ervaring opgedaan met het zo efficiënt mogelijk verkrijgen van gegevens. Een eerste pilot in een beperkt gebied levert uiteraard geen 'landsdekkend beeld' op.
- Ga met een regio aan de slag om de daadwerkelijk emissies, de gebiedsbelasting, in beeld te brengen. Het ligt voor de hand om dit in de Achterhoek te doen in de vorm van een vervolg op de reeds uitgevoerde pilot.
- Stel gezamenlijk vast op welke wijze zicht kan worden verkregen op de ZZS in de afvalstromen die ontdoeners bij afvalverwerkers aanleveren.
- In overleg met de hele productieketen (leveranciers (binnen en buiten EU), risicobedrijven, kleine bedrijven en afvalbedrijven) moet worden vastgesteld hoe de informatieplicht kan worden geoptimaliseerd.
- Ga aan de slag met een programma gericht op het opzetten en stap voor stap verbeteren van de hele keten van informatievoorziening rond ZZS. Hier kan met relatief beperkte middelen veel bereikt worden.
- Trek op operationeel niveau als overheden en bedrijfsleven samen op. Uit het project Decentrale benadering ZZS blijkt dat de belangen van het MKB en die van de overheid in de uitvoeringspraktijk grotendeels parallel lopen. Er zijn wel verschillen als het gaat om opvattingen over regelgeving en verplichtingen, maar dat neemt niet weg dat er in praktische samenwerking veel bereikt kan worden.
- Borg voor langere tijd financiering voor praktische publiek private samenwerking en informatievoorziening. Decentrale kennisclusters kunnen daarbij helpen om de complexe informatie beschikbaar en begrijpelijk maken.
- Zet een 'ZZS-pact' op waarbinnen Rijk, IPO, VNG, omgevingsdiensten en het bedrijfsleven inzetten op het vergroten van de kennis, het versterken van de samenwerking en het maken van keuzes rondom ZZS bij beleidsmakers, bestuurders, bedrijven, vergunningverleners, toezichthouders en handhavers. Vanuit IPO zijn hier al voorstellen richting het BoB gedaan.
- Zorg voor voldoende capaciteit in de uitvoering en eerlijke en realistische communicatie rondom ZZS.

5 Referenties

- VNG, 2020: *Reactie nationaal milieubeleidskader*.
- VNG, 2022: *Stand van de uitvoering 2022*.
- VNG, IPO, Omgevingsdienst NL, 2021: *Decentrale benadering ZZS Identificeren en beperken risico's in de uitvoeringspraktijk*.
- Europese Commissie, 2020. *Strategie voor duurzame chemische stoffen, Op weg naar een gifvrij milieu. Mededeling van de commissie aan het Europees parlement, de Raad, het Europees economisch en sociaal comité en het comité van de regio's*.
- TTE, 2022: *PFAS Aandachtslocaties, eindrapportage*. TTE Consultants (C21023-001R-01D) in opdracht van Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (nog niet openbaar gemaakt).
- VNG.nl: [Meer inzicht nodig in effecten zeer zorgwekkende stoffen](#); [Gemeenten zetten zich in voor meer vertrouwen in overheid](#).

**Vereniging van
Nederlandse Gemeenten**

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag
+31 70 373 83 93

info@vng.nl

augustus 2022

[vng.nl](https://www.vng.nl)